PRAWNE PODSTAWY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ WYKŁAD VII

Halszka Suszek-Borowska

NIEZNAJOMOŚĆ PRAWA SZKODZI, CZYLI CZYM SĄ W PRAWIE ZOBOWIĄZANIA UMOWNE

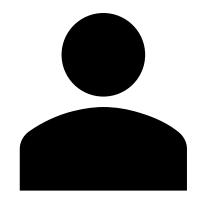
Przed nami zupełnie nowy rozdział. Nowy i równie ważny. Jak już wiesz, prowadzenie działalności gospodarczej niesie za sobą konieczność nawiązywania różnego rodzaju stosunków cywilnoprawnych. Zakres tych stosunków musi być oczywiście ściśle określony. Po to właśnie są umowy. Jestem pewna że mniej więcej wiesz czym jest umowa i prawdopodobnie zdążyłeś już kiedyś jakąś zawrzeć. Dziś zdobędziesz wiedzę dzięki której lepiej zrozumiesz co to jest umowa i w jaki sposób powinna zostać zawarta. Wyjaśnimy sobie co to takiego przetarg i kiedy mamy do czynienia z ofertowym trybem zawierania umów. Mam nadzieję że po najbliższych zajęciach żadna umowa nie będzie Ci straszna ©

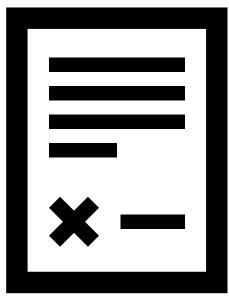
UMOWA

Zarząd Firmy X ustanowił pełnomocnika do zawierania umów sprzedaży segregatorów na dwa lata. Wszyscy zapomnieli, że pełnomocnictwo było zawarte na czas określony, który już upłynął. Firma X prężnie się rozwijała i sprzedaż segregatorów kwitła. Dopiero po kolejnych kilku miesiącach w firmie X zorientowano się, że pełnomocnictwo wygasło. Jak myślisz, czy zawarte dotąd umowy sprzedaży segregatorów są ważne?

Art. 105. Jeżeli pełnomocnik po wygaśnięciu umocowania dokona w imieniu mocodawcy czynności prawnej w granicach pierwotnego umocowania, czynność prawna jest ważna, chyba że druga strona o wygaśnięciu umocowania wiedziała lub z łatwością mogła się dowiedzieć.

Być może niewielu przedsiębiorców myśli o tym na co dzień, ale wykonywanie umów jest dla ich firm niemal ciągłą działalnością. Umowy stanowią bowiem podstawę prawną dla większości wykonywanych przez nich czynności. Często decydują o powodzeniu współpracy z kontrahentem czy nawet o opłacalności biznesu. Niektóre z rodzajów umów zawieranych przez przedsiębiorców są dedykowane wyłącznie obrotowi gospodarczemu, ale większość z nich to umowy typowe, które zawierane są powszechnie. Dlatego też wiedza o umowach gospodarczych przyda się nie tylko właścicielom firm czy przyszłym przedsiębiorcom. Uzyskując świadomość co do znaczenia konkretnych typów umów, można znacząco ograniczyć ryzyko występowania sytuacji kryzysowych. Zanim jednak przejdziemy do omawiania poszczególnych rodzajów umów, musimy sobie najpierw przybliżyć samo pojęcie umowy. Zapewniam że nie jest to takie skomplikowane jak się na początku może wydawać.

UMOWA TO POROZUMIENIE DWÓCH LUB WIĘCEJ STRON MAJĄCE NA CELU USTALENIE PRZEDMIOTU UMOWY ORAZ UZGODNIENIE WZAJEMNYCH OBOWIĄZKÓW I PRAW. TO SĄ DWA PODSTAWOWE WARUNKI UMOWY.

ZAPAMIĘTAJ!

Umowa musi być możliwa do wykonania — umowa o rzecz niemożliwą jest nieważna.

Kto może zawierać umowy?

To proste! Osoby posiadające zdolność do czynności prawnych.

Pamiętasz kim jest osoba posiadająca zdolność do czynności prawnych? Jeśli nie, to Ci przypomnę:

Są to pełnoletnie osoby fizyczne i osoby prawne (najczęściej spółki, stowarzyszenia, fundacje, a także Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego, np. gminy).

I teraz uważaj: osoby, które nie ukończyły 18 lat, mogą samodzielnie zawierać umowy w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Należą do nich np. kupno gazety w kiosku, zakupy w warzywniaku.

Umowy są najczęściej sporządzane na piśmie i potwierdzane podpisem. Jednakże umowy ustne również są ważne. Umowa jest czynnością prawną i wywołuje skutki prawne, co oznacza, że w przypadku naruszenia postanowień zawartych w umowie przez drugą stronę także można dochodzić swoich praw w sądzie.

Jak już się pewnie domyślasz, Ty także, w codziennym życiu zawierasz umowy bardzo często — kiedy robisz zakupy i kiedy korzystasz z Internetu. Zaakceptowanie każdego regulaminu poprzedzającego wejście na stronę lub zalogowanie się do jakiegoś serwisu to zawarcie umowy. Kliknięcie "Akceptuj" jest równoznaczne z jej podpisaniem. Zawieranie umów na odległość — akceptacja regulaminów internetowych, zakupy on-line czy też podpisywanie dokumentów poza lokalem firmy, z którą dokonujesz transakcji reguluje *Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny*.

Strony umów gospodarczych w większej mierze niż strony innych umów korzystają z obowiązującej w polskim prawie naczelnej zasady swobody umów. Oznacza ona nie tylko to, że każda ze stron umowy, swobodnie decyduje, czy chce się nią związać czy nie, ale także, że jest uprawniona tak ułożyć swoją relację z drugą stroną umowy, aby odpowiadała ona woli stron i osiągniętemu przez nie konsensusowi. Ograniczenia swobody umów nie są duże i dotyczą:

- ✓ zakazu sprzeczności z ustawą,
- ✓ zakazu sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, jak też właściwości (natura) tego stosunku prawnego, który strony zechciały między sobą ułożyć.

Strony umów mogą swobodnie decydować o tym, z kim i w jaki sposób zawrą umowę. Jak zaznaczyłam wyżej, ich ustalenia nie mogą być sprzeczne z ustawą, zasadami współżycia społecznego oraz właściwością ułożonego przez nie stosunku prawnego.

ZASADY WSPÓŁŻYCIA SPOŁECZNEGO – to minimum powszechnie przyjmowanych zasad poprawności i uczciwości w relacjach z innymi osobami. Jest to zwrot używany zwłaszcza w przepisach regulujących stosunki cywilnoprawne.

A TO ZNACZY ŻE:

Każdy człowiek funkcjonując w określonej przestrzeni społecznej i wchodząc w interakcje z innymi ludźmi powinien pamiętać, że współżycie w grupie wymaga od niego przyjęcia pewnych wzorów zachowań i postaw. Innymi słowy musi on respektować panujące w danej społeczności zasady współżycia społecznego. Pod tym terminem będziemy rozumieli właśnie zbiór pewnych norm społecznych, których przestrzeganie sprawia, że kontakt międzyludzki w społeczności ma charakter poprawny i niekonfliktowy.

SWOBODA KSZTAŁTOWANIA TREŚCI UMOWY oznacza, że strony określając swoje prawa i obowiązki, mogą przyjąć jako właściwe dla siebie te które zostały ujęte w typach umów zamieszczonych w Kodeksie Cywilnym, mogą także dokonać ich modyfikacji lub całkowicie od nich odstąpić.

Jak widzisz strony nie są skazane na z góry określony model kontraktu, ale mogą wybierać rozwiązania, które aktualnie będą dla nich najlepsze. W ten sposób przedsiębiorcy stają się "wynalazcami" zasad, które po pewnym czasie mogą posłużyć do ustanowienia nowego, nieznanego dotychczas stosunku prawnego, tj. nowej umowy nienazwanej. Obowiązujące w Polsce prawo pozwala na to i pozostawia otwarte pole do działań przedsiębiorców i ich prawników, byleby tylko ich starania nie łamały przepisów prawa, zasad współżycia społecznego i nie przeczyły naturze stosunku zobowiązaniowego, który strony powołują do życia.

Mając na uwadze stosunkowo szerokie ramy swobody umów, praktyka życia gospodarczego dotycząca procedur kontraktowania (zawierania umów) stała się bardzo bogata i nie jest już ograniczana sztywnymi ramami ustawy. Przedsiębiorcy coraz częściej opierają swoją współpracę na instytucji umowy przedwstępnej czy umowy ramowej. Wzorem państw o wysoce rozwiniętych stosunkach gospodarczych, w szczególności państw anglosaskich, także i w Polsce znajduje zastosowanie praktyka sporządzania na etapie "przedkontraktowym" m.in. listów intencyjnych czy podpisywanie umów o negocjacje. Ale o tym za chwilę.

Przed chwilą użyłam zwrotu "umowa nienazwana". Spotkałeś się kiedyś z takim hasłem? Jeśli tak to zapewne wiesz że obok umów nienazwanych, funkcjonują także umowy nazwane.

Jeśli nie spotkałeś się z tymi zwrotami, to już wyjaśniam.

Umowy nazwane – mają swoją podstawę normatywną, to znaczy że zostały uregulowane w konkretnych przepisach, np. umowa sprzedaży, dostawy, o dzieło, itd. W ramach każdego tytułu mamy uregulowaną konkretną nazwaną umowę. W definicji ustawowej mamy określone **elementy przedmiotowo istotne** (takie, które pozwalają nam uznać, że jakaś umowa, która została zawarta w praktyce – w obrocie – jest tą umową, którą reguluje kodeks) danej umowy.

Nie możemy powiedzieć, że umowy nazwane to tylko takie uregulowane w KC – są to również umowy sformułowane w innych przepisach, np. umowa o pośrednictwo w zakresie nieruchomości.

Umowy nienazwane – to takie umowy, których treść jest uzgadniana przez strony w ramach swobody umów i nie odpowiada żadnej umowie nazwanej. Taką umową nienazwaną jest np. umowa faktoringu lub umowa franchisingu. Takie umowy są powszechnie stosowane, nawet momentami w kodeksie znajdują się przepisy przygotowane jak gdyby z myślą o tych umowach, ale umowy takie nigdzie nie są zdefiniowane.

Często zdarza się tak, że mamy do czynienia z umową nienazwaną, która zaczyna być powtarzalna w obrocie. Przykładem takiej umowy jest umowa leasingu – w pewnym momencie umowa taka stała się umową nazwaną.

W przypadku umowy nazwanej wiemy, że strony się na coś umawiają i stosujemy odpowiednie do tej umowy przepisy. Przy umowach nienazwanych w przypadku konfliktu między stronami nie mamy do czego sięgać w kwestii regulacji normatywnej – problem będziemy musieli rozstrzygnąć w oparciu o przepisy KC. Nie zawsze jednak wyjdzie nam ostateczne rozwiązanie. Ostatecznością jest postępowanie sądowe – często jednak nie będziemy mieć pewności, czy wygramy sprawę w sądzie.

Umowy mieszane – łączą w sobie elementy różnych umów. Znajdą tu zastosowanie odpowiednio przepisy o jednej oraz o drugiej umowie nazwanej.

Podsumujmy więc: umowy nazwane to te, których najważniejsze elementy zostały uregulowane w k.c., umowy nienazwane to takie, które nie mają swego odpowiednika w k.c., a umowy mieszane, czerpią swe elementy składowe z różnych typów umów nazwanych.

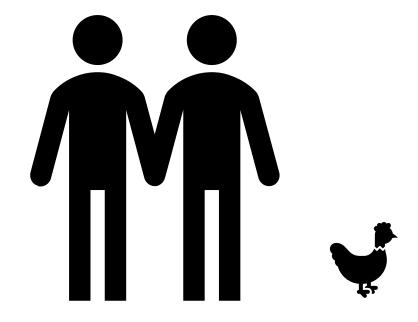
PRZYKŁAD:

DWÓCH KOLEGÓW ZAWARŁO ZE SOBĄ PISEMNĄ UMOWĘ, ŻE JEDEN Z NICH NAUCZY SIĘ LATAĆ JEŻELI DRUGI WYHODUJE W SWOIM GOSPODARSTWIE ODMIANĘ KURCZAKÓW MÓWIĄCYCH LUDZKIM GŁOSEM. CZY MOGĄ DOCHODZIĆ OD SIEBIE WZAJEMNIE ROSZCZEŃ Z POWODU NIE WYKONANIA ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY?

Zgodnie z Kodeksem cywilnym art. 387 umowa o świadczenie niemożliwe jest nieważna.

Art. 387. § 1. Umowa o świadczenie niemożliwe jest nieważna.

§ 2. Strona, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o niemożliwości świadczenia, a drugiej strony z błędu nie wyprowadziła, obowiązana jest do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o niemożliwości świadczenia.

Istnieje niewiele typów umów nazwanych, które ustawodawca zastrzega wyłącznie dla przedsiębiorców. Są to klasyczne umowy gospodarcze, które ze względu na swój przedmiot zawierane są przez przedsiębiorców. Należą do nich:

- 1. sprzedaż na raty będąca podtypem umowy sprzedaży (art. 583 i nast. k.c.),
- 2. kontraktacja (art. 613 i nast. k.c.),
- 3. leasing (art. 7091 i nast. k.c.),
- 4. umowa agencyjna (art. 758 i nast. k.c.),
- 5. umowa komisu (art. 765 i nast. k.c.),
- 6. umowa przewozu (art. 774 i nast. k.c.),
- 7. umowa spedycji (art. 794 i nast. k.c.),
- 8. umowa rachunku bankowego (art. 725 i nast. k.c.),
- 9. umowa ubezpieczenia (art. 805 i nast. k.c.),
- 10. umowa składu (art. 853 i nast. k.c.).

Najczęściej spotykanymi umowami gospodarczymi, które nie zostały nazwane w k.c. są m.in.

- 1. umowa dealerska,
- 2. umowa licencyjna,
- 3. umowa faktoringu,
- 4. umowa franczyzy (franchising),
- 5. umowa forfaitingu.

SPOSOBY ZAWIERANIA UMÓW

Przyjmuje się, że jeżeli przedsiębiorca otrzymał od osoby, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, ofertę zawarcia umowy w ramach swojej działalności, to brak niezwłocznej odpowiedzi należy uznać za przyjęcie oferty (tzw. zgoda milcząca) i w efekcie za zawarcie umowy. Jeśli według ustalonego w danych stosunkach zwyczaju lub według treści oferty nie wymaga się złożenia oświadczenia o przyjęciu oferty, w szczególności jeżeli składający ofertę zażądał niezwłocznego wykonania umowy, to umowa dochodzi do skutku jeśli tylko druga strona w czasie właściwym przystąpi do jej wykonywania.

Obecnie w stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami ustawodawca przewiduje, co do zasady, możliwość zawarcia umowy także w drodze tzw. modyfikującego przyjęcia oferty – o ile nie dochodzi w ten sposób do istotnej zmiany treści oferty. Jeśli nie do końca rozumiesz czym dokładnie jest modyfikujące przyjęcie oferty, poniższy przykład powinien pomoc Ci zrozumieć tą definicję.

PRZYKŁAD!!!

Pan Dariusz S. jest przedsiębiorcą który prowadzi sklep sprzedaży hurtowej. Złożył on producentowi parapetów ofertę nabycia 3 tysięcy metrów bieżących parapetów blaszanych w cenie 100 zł za metr bieżący w partiach po 1 tysiąc metrów każda. Producent zgodził się sprzedać i dostarczyć wspomniane parapety w dwóch partiach po 1200 i 1800 sztuk każda, gdyż w chwili składania oferty przez pana Dariusza wiedział już, że w późniejszym czasie będzie musiał przeznaczyć część produkcji na zaspokojenie potrzeb innych klientów. Należy zatem przyjąć, iż w takim przypadku doszło do przyjęcia oferty przez producenta uwzględnieniem naniesionej przez zmiany.

Jak widzisz rygor zawieranych czynności prawnych jest w stosunku do przedsiębiorców wyrozumiały. Do umów zawieranych między przedsiębiorcami nie stosuje się bowiem przepisów o formie pisemnej zastrzeżonej dla celów dowodowych. Oznacza to, że w razie jej niezachowania można bez przeszkód przeprowadzić dowód ze świadków czy z przesłuchania stron na okoliczność, że umowa została faktycznie zawarta.

CZYM CHARAKTERYZUJE SIĘ ZAWIERANIE UMÓW Z UDZIAŁEM PRZEDSIĘBIORCÓW?

- ✓ obowiązek posługiwania się firmą, w tym także dla oznaczenia strony czynności prawnej
- ✓ szczególne obowiązki informacyjne przedsiębiorcy, który składa ofertę w postaci elektronicznej
- ✓ dopuszczenie w stosunkach między przedsiębiorcami możliwości odwołania złożonej oferty, oraz tzw. modyfikującego przyjęcia oferty
- ✓ dopuszczenie możliwości zawarcia umowy wskutek tzw. milczącego przyjęcia oferty
- ✓ wyłączenie zastosowania przepisów o formie pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych do
 czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami
- ✓ możliwość dokonywania w imieniu przedsiębiorcy czynności prawnych przez prokurenta
- ✓ uregulowanie następstw prawnych kolizji wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców w przypadku zawarcia przez nich umowy
- ✓ domniemanie prawne istnienia świadomości działania dłużnika na szkodę wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych

WYKONANIE UMOWY

Specyfika umów zawieranych w obrocie gospodarczym nie ogranicza się oczywiście tylko do sposobu ich zawierania. Kodeks cywilny w wielu przypadkach przewiduje regulacje szczególne także w odniesieniu do reguł wykonywania takich umów, odstępując od zasad ogólnych stosowanych wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej

Odstępstwa te dotyczą m.in.

- ✓ terminów przedawnienia roszczeń,
- ✓ wyższego niż przeciętny stopnia staranności wymaganej od profesjonalisty przy wykonywaniu jego
 zobowiązań,
- ✓ wyłączenia możliwości skorzystania przez profesjonalistę z sądowej waloryzacji świadczenia,
- ✓ powiązania miejsca spełnienia świadczenia z siedzibą przedsiębiorcy.

Nie bez znaczenia są także zasady dotyczące rozstrzygania sporów procesowych toczących się między przedsiębiorcami, z których większość to spory wynikłe właśnie na tle wykonywania (lub raczej niewłaściwego wykonywania) umów zawieranych w obrocie gospodarczym. W orzecznictwie sądów gospodarczych z łatwością można zaobserwować tendencję do stawiania przedsiębiorcom wyższych wymogów co do precyzji spornych postanowień umownych. Sądy nie są wobec przedsiębiorców wyrozumiałe i niechętnie odrywają się od literalnego brzmienia zapisów umownych, twierdząc, że skoro umowa została zawarta przez przedsiębiorców i mogli oni korzystać z profesjonalnej obsługi prawnej to treść zapisów umownych była, lub powinna była być przez nich dokładnie przemyślana.

Istnieje kilka szczególnych zasad którym umowy zawierane w obrocie gospodarczym muszą podlegać.

Oto one:

- ✓ trzyletni termin przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej
 - ✓ szczególne terminy przedawnienia roszczeń z tytułu niektórych umów, w przypadku zawarcia umowy w zakresie działalności przedsiębiorstwa bądź w innych odrębnie wskazanych przypadkach
 - ✓ przyjęcie szczególnego miernika należytej staranności wymaganej od dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej
 - ✓ wyłączenie możliwości skorzystania z waloryzacji sądowej przez stronę prowadzącą przedsiębiorstwo, jeżeli świadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa
 - ✓ powiązanie miejsca spełnienia świadczenia z siedzibą przedsiębiorstwa, jeżeli zobowiązanie ma związek z przedsiębiorstwem dłużnika lub wierzyciela

ZGGGNOT Z PRZEPILIAMI RODIESU CYWILATED

ARL 662 k.C.

- \$1. VE dissupports constity. processorrani ideta mole Desired saleshopeho hed Displayment company, jedice. sitwiction or potryctories zostało stożone drugiej duowe project eyellaniers projecting obudoena a progesta ofesty.
- \$ Z. jednobler afterty nie roccou. polyment, letter worker to a let pretici fulbiolarediono wines. SHYNE PTYROX

ARC WITH R.C. 4.5. Will programmed modelyproeduptionary odpoweds to OFFICE PROPERTY AND A STREET

fub-acceptation necessarials cych latatnie braiki oferty pocqu taje się na iej penylacie. W rakom wypediu strony wiece ummee c tretal directions in marrie, it. Uwoplednienkem Metropien severtych w odgowiedzi na trig.

5.2. Procedus box agrafu. propriet colorage over steadile sky. jetsh w misc oferty wakespro, se mode one kyc prodyte jestyrise been neconscion's allowably ofenent megalocenic servectori sig wilgosomiu pertractori do ceresy, alter gris drugs serona w-adpowledd na oferig. consistents in prayagate of ageds oferentaine interentaine ontotation do amovo, a goods to considerate nin or symula.

ZGODNIE Z PRZEPISAMI KODEKSU CYWILNEGO:

Art. 66² KC

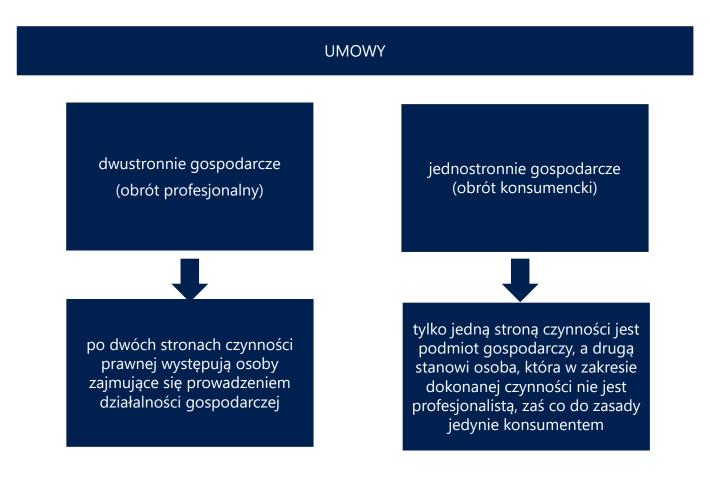
- § 1. W stosunkach między przedsiębiorcami oferta może być odwołana przed zawarciem umowy, jeżeli oświadczenie o odwołaniu zostało złożone drugiej stronie przed wysłaniem przez nią oświadczenia o przyjęciu oferty.
- § 2. Jednakże oferty nie można odwołać, jeżeli wynika to z jej treści lub określono w niej termin przyjęcia.

Art. 68[1] KC

- § 1. W stosunkach między przedsiębiorcami odpowiedź na ofertę z zastrzeżeniem zmian lub uzupełnień niezmieniających istotnie treści oferty poczytuje się za jej przyjęcie. W takim wypadku strony wiąże umowa o treści określonej w ofercie, z uwzględnieniem zastrzeżeń zawartych w odpowiedzi na nią.
- § 2. Przepisu paragrafu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli w treści oferty wskazano, że może ona być przyjęta jedynie bez zastrzeżeń, albo gdy oferent niezwłocznie sprzeciwił się włączeniu zastrzeżeń do umowy, albo gdy druga strona w odpowiedzi na ofertę uzależniła jej przyjęcie od zgody oferenta na włączenie zastrzeżeń do umowy, a zgody tej niezwłocznie nie otrzymała.

KLASYFIKACJA UMÓW

Umowy możemy sklasyfikować na kilka sposobów. Jednak pod kątem prawa gospodarczego umowy możemy podzielić na:

UMOWY GOSPODARCZE CZĘSTO OKREŚLANE SĄ MIANEM UMÓW HANDLOWYCH

Zasadniczy podział umów w obrocie gospodarczym przedstawia się następująco:

- √ umowy krótkoterminowe (współdziałanie krótsze niż rok),
- ✓ umowy długoterminowe (kryterium czasu, na jaki zostały zawarte),
- √ umowy ramowe i wykonawcze,
- ✓ umowy adhezyjne (przez przystąpienie do treści ustalonej jednostronnie przez stronę umowy),
- ✓ umowy zawarte w trybie oferty, negocjacji, przetargu i aukcji.

Inne klasyfikacje umów w obrocie gospodarczym dzielą je na umowy:

- 1) konsensualne (dochodzą do skutku przez samo oświadczenie woli stron)
- 2) realne (dochodzą do skutku dopiero po wydaniu rzeczy przedmiotu świadczenia),
- 3) zobowiązujące, rozporządzające i upoważniające,
- 4) jednostronnie zobowiązujące (jedna strona jest tylko dłużnikiem, a druga tylko wierzycielem),
- 5) dwustronnie zobowiązujące (każda ze stron jest jednocześnie dłużnikiem i wierzycielem),
- 6) odpłatne (gdy obie strony uzyskują korzyść majątkową)
- 7) nieodpłatne (gdy tylko jedna ze stron uzyskuje korzyść majątkową)
- 8) wzajemne (każda ze stron jest zobowiązana do świadczenia wobec drugiej strony, przy czym świadczenie jednej jest uznawane za odpowiednik świadczenia drugiej strony),
- 9) kazualne i abstrakcyjne,
- 10) swobodnie negocjowane oraz adhezyjne.

Jedną z cech charakterystycznych obrotu gospodarczego jest nagminne występowanie oraz istotne znaczenie pewnych grup umów, które są odpowiednio ze sobą powiązane. Warto wspomnieć, że nie wszystkie umowy gospodarcze możemy sklasyfikować według ustawowego podziału umów, stąd pod tym względem umowy można podzielić na nazwane oraz nienazwane, o których powiedzieliśmy sobie już wcześniej.

SPRAWDŹ ILE WIESZ I OZNACZ ZDANIA JAKO PRAWDZIWE LUB FAŁSZYWE

- 1. **PRAWDA /FAŁSZ** Zakup pieczywa w sklepie jest umową.
- 2. **PRAWDA / FAŁSZ** Umowa jest czynnością prawną.
- 3. **PRAWDA / FAŁSZ** Umowa niesporządzona na piśmie jest nieważna.
- 4. PRAWDA / FAŁSZ Akceptacja regulaminu społecznościowego skutkuje zawarciem umowy na odległość.
- 5. PRAWDA / FAŁSZ Bycie pod wpływem silnych leków może być powodem do stwierdzenia nieważności umowy.
- 6. PRAWDA / FAŁSZ Jeśli umowa zawarta jest pod przymusem, mamy do czynienia z wadą oświadczenia woli.
- 7. **PRAWDA / FAŁSZ** Zawieranie umów na odległość reguluje *Ustawa o ochronie praw obywateli*.
- 8. **PRAWDA / FAŁSZ** Umowy zawarte na odległość to tylko umowy dokonywane przez Internet.

Poprawne odpowiedzi zaznaczone kolorem zielonym) znajdziesz poniżej •

- 1. PRAWDA FAŁSZ Zakup pieczywa w sklepie jest umową.
- 2. **PRAWDA FAŁSZ** Umowa jest czynnością prawną.
- 3. **PRAWDA FAŁSZ** Umowa niesporządzona na piśmie jest nieważna.
- 4. PRAWDA FAŁSZ Akceptacja regulaminu społecznościowego skutkuje zawarciem umowy na odległość.
- 5. **PRAWDA FAŁSZ** Bycie pod wpływem silnych leków może być powodem do stwierdzenia nieważności umowy.
- 6. **PRAWDA FAŁSZ** Jeśli umowa zawarta jest pod przymusem, mamy do czynienia z wadą oświadczenia woli.
- 7. **PRAWDA FAŁSZ** Zawieranie umów na odległość reguluje *Ustawa o ochronie praw obywateli*.
- 8. PRAWDA FAŁSZ Umowy zawarte na odległość to tylko umowy dokonywane przez Internet.

STRUKTURA UMOWY

Dotychczas zajmowaliśmy się umowami w rozumieniu dokumentów zawieranych w obrocie prywatnoprawnym, dotyczących dysponowania rzeczami i prawami oraz dokonywania określonych czynności prawnych i faktycznych. Teraz powiemy sobie trochę o umowie jako tekście zorganizowanym tak, by najlepiej służyć prezentacji woli obu stron.

Umowa określa podmioty będące jej stronami oraz prezentuje powody zawarcia porozumienia. Zawiera wykładnię stosowanych przez strony terminów, określa prawa i obowiązki stron, reguluje kwestie organizacyjne związane z wykonaniem umowy, odsyła do dodatkowych dokumentów zawierających bardziej szczegółowe informacje na temat przedmiotu ustaleń stron.

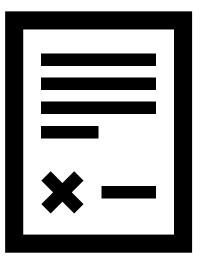
W tekście umowy wydzielamy następujące części:

- 1. Elementy wstępne, do których należą: nazwa, data zawarcia, oznaczenie stron, preambuła,
- 2. Opis porozumienia: wykładnia stosowanych terminów, oświadczenia stron, zobowiązania stron, ograniczenie odpowiedzialności stron,
- 3. Sprawy organizacyjne związane z wykonaniem umowy: klauzule arbitrażowe i jurysdykcyjne;

W umowach między stronami z różnych krajów określenie, która wersja językowa umowy będzie dla stron wiążąca; regulacja sposobu przesyłania powiadomień dla stron

- 1. Podpisy
- 2. Załączniki

Każdy kontrakt zawiera z reguły te same, stanowiące jakby jego "szkielet", określone elementy.

PONIŻEJ ZNAJDZIESZ TYPOWE TERMINY I ZWROTY WYSTĘPUJĄCE W POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCIACH UMOWY HANDLOWEJ W JĘZYKU ANGIELSKIM I POLSKIM

I. ELEMENTY WSTĘPNE:

- **a. nazwa**: Umowa angielska zawiera w swoim tytule wyraz "Agreement" lub "Contract", jak w: Asset Purchase Agreement, Distribution Agreement, Loan Agreement, Stock Purchase Agreement, Contract for Consultants' Services. Polskojęzyczne umowy mają zwykle wyraz "umowa": Umowa darowizny, Umowa leasingu, Umowa w sprawie utworzenia konsorcjum bankowego.
- b. data zawarcia umowy oraz miejsce jej zawarcia: Zazwyczaj data zawarcia umowy umieszczana jest na początku tekstu. Standardowe sformułowanie umów angielskojęzycznych to: Stock Purchase Agreement (tytuł), po którym następuje: Agreement made this 12th day of November 2015. Również umowy polskojęzyczne na ogół wymienią datę zawarcia na początku: Umowa darowizny zawarta w dniu 12 listopada 2015 w Warszawie.
- c. oznaczenie stron: na początku dokumentu występują nazwy stron, ich adresy, nazwiska pełnomocników, osób zawierających umowę. W tekście umowy są one zazwyczaj zastępowane jednym terminem, który jest albo rzeczownikiem pospolitym odnoszącym się do całej klasy rzeczy, danego gatunku (Spółka, Przedsiębiorstwo) albo opisuje rolę danej strony w umowie (Zbywca, Nabywca).

Umowa zawarta w dniu 11 maja 2015 w Warszawie pomiędzy ZCX Computer Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ulicy Miodowej 3, zwana w treści Umowy "Zamawiającym", w imieniu której działają AB i CD a Serwis Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Królewskiej 8, zwaną w treści Umowy "Wykonawcą", w imieniu której działają EF i GH. W umowach często występują pary takich terminów, jak na przykład:

Seller – Buyer

Seller – Purchaser

Debtor – Secured

Party Debtor – Creditor

Borrower – Lender

Mortgagor – Mortgage

W przypadku tzw. umów nazwanych, tj. tych, które uregulowane są w Tytułach XI – XXXVII kodeksu cywilnego stosunków uregulowanych w innych częściach kodeksu, sam kodeks dostarcza nazw stron:

Sprzedawca – Kupujący

Wydzierżawiający – Dzierżawca

Wynajmujący – Najemca

Zastawca – Zastawnik

Darczyńca – Obdarowany

Zbywca – Nabywca

d. Preambuła. Złożone umowy mogą zawierać preambułę, w której strony wyjaśniają motywy zawarcia i cel umowy. W przypadku sporów, preambuła może służyć jako wskazówka interpretacyjna dla sędziego.

II. OPIS POROZUMIENIA

Po określeniu powyższych elementów wstępnych, strony mogą przystąpić do szczegółowego opisania elementów do których każda z nich się zobowiązuje. Po preambule strony umieszczają zdanie wprowadzając opis porozumienia. Zauważa się następujące warianty tej formuły:

The parties agree as follows:

The parties hereby agree as follows:

The parties hereto agree among themselves as follows:

Therefore, it is agreed as follows:

Now this deed witnesseth as follows:

Now, therefore, it is mutually agreed as follows:

Now therefore the parties hereto hereby agree as follows:

Strony postanawiają, co następuje:

Strony postanowiły, co następuje:

a. Wykładnia stosowanych terminów:

Strony muszą dokładnie wiedzieć, na czym polega świadczenie które mają wobec siebie spełnić. Aby uniknąć nieporozumień, precyzują znaczenie stosowanych przez siebie terminów, nadając im znaczenie jednostkowe, wiążące tylko dla nich i w konkretnej transakcji. Im bardziej ogólnikowy jest dany termin, tym większa jest potrzeba zdefiniowania go, ale jednocześnie pole do interpretacji.

Definicje terminów umieszczane są zazwyczaj po preambule, choć mogą też stanowić ostatnią część umowy. W języku angielskim w tej części dokumentu stosuje się następującą nomenklaturę: "Definitions" lub "Interpretation". Definicję terminów poprzedza zdanie wprowadzające, na przyklad:

In this Agreement "x" means "y".

In this Agreement, unless the context otherwise requires.

Odpowiednia część polskojęzycznych umów nosi nazwę "Definicje" lub "Wykładnia" i brzmi:

Dla celów niniejszej Umowy "x" oznacza "y".

Może też zawierać odesłanie do konkretnego przepisu umowy:

W niniejszej Umowie termin "x" ma znaczenie określone w § 3.

b. Oświadczenia stron:

Przed nami ta część dokumentu, która poświęcona jest zobowiązaniom stron.

Możemy wyróżnić pewne typy klauzul umownych które w niej występują.

Poniżej wybrane klauzule które zasługują na uwagę:

- ✓ oświadczenia stron,
- ✓ zobowiązania,
- ✓ ograniczenie odpowiedzialności.

Według prawa angielskiego representations, czyli oświadczenia stron to fakty, na istnieniu których kontrahent może polegać. W umowie sprzedaży mogą one dotyczyć na przykład stanu i jakości przedmiotu sprzedaży. Representations mogą być wyrażone jako warranty (co w prawie polskim odpowiada pojęciu rękojmi) tub condition (warunku).

W przypadku zawinionego lub niezawinionego złożenia nieprawdziwego oświadczenia, które wyrażone jest jako warranty, poszkodowana strona może domagać się odszkodowania za poniesioną przez siebie rzeczywistą szkodę. Jeśli nieprawdziwe okaże się oświadczenie wyrażone jako condition (warunek), to odszkodowanie obejmuje również zysk, którego poszkodowany z tego powodu nie osiągnął.

W umowach angielskojęzycznych tego rodzaju oświadczenia wyrażane są w następujący sposób:

The Borrower represents that:

The Seller represents and warrants to the Buyer that:

The Borrower represents and warrants to the Bank as follows:

Oświadczenia stron w umowach polskojęzycznych poprzedzają następujące przykładowe formuły: Sprzedający niniejszym zapewnia Kupującego, że:

Darczyńca oświadcza, że:

c. Zobowiązania stron:

Umowa musi precyzyjnie określać zobowiązania stron, ich wzajemne uprawnienia i obowiązki. Określonym zobowiązaniom jednej strony muszą odpowiadać zobowiązania drugiej.

PRZYKŁAD!!!!! Gdy jedna strona zobowiązuje się sprzedać rzecz, druga musi zobowiązać się ją kupić.

Zobowiązanie wyraża najczęściej czasownik "shall", choć możliwe jest również użycie innych czasowników: The Borrower hereby covenants with the Lender that he will pay

The Borrower further covenants to repay and the Borrower further covenants that he shall pay...

Zobowiązania w umowach polskojęzycznych wyrażają czasowniki w czasie przyszłym, jak w następujących przykładach.

Sprzedający przeniesie akcje na Kupującego

Czynsz oraz koszty eksploatacji Najemca będzie wpłacał z góry do dnia...

Czasem używany jest czasownik "zobowiązywać się":

Zbywca zobowiązuje się do dostarczenia Nabywcy...

d. Ograniczenie odpowiedzialności stron:

W treści umów, istnieją nadzwyczajne wydarzenia, którym nie można zapobiec. To przypadki działania siły wyższej (w ang. Acts of God, lub force majeure). W umowach wymieniane są one jako przesłanki usprawiedliwiające niewykonanie świadczenia i rozwiązanie umowy.

Pojęcie siły wyższej nie jest pojęciem zdefiniowanym w Kodeksie cywilnym, choć w kilku przepisach w nim występuje. Najogólniej rzecz biorąc, siła wyższa definiowana jest jako zdarzenie zewnętrzne, niemożliwe do przewidzenia (co obejmuje również nikłe prawdopodobieństwo jego zajścia w danej sytuacji) i niemożliwe do zapobieżenia (przy czym w zasadzie chodzi o niemożliwość zapobieżenia nie tyle samemu zjawisku, co jego następstwom).

Kazuistyczne klauzule siły wyższej wymieniają zazwyczaj przypadki działania sił przyrody, akty władzy publicznej i akty sił zbrojnych.

- Najczęściej wykorzystywane w umowach zapisy dotyczące siły wyższej:
- Strony mogą rozwiązać umowę, jeżeli z powodu działania siły wyższej lub osoby trzeciej, za którą strony nie ponoszą odpowiedzialności,
- Wykonawca nie będzie mógł wykonać swych zobowiązań bez zwłoki dłuższej niż...

III. SPRAWY ORGANIZACYJNE

W umowie Strony regulują także sprawy organizacyjne związane z jej wykonaniem. Muszą ustalić, czy spory wynikające z umowy będą rozstrzygane przez sąd polubowny, czy przez sądy powszechne. Jednocześnie muszą umówić się, która wersja językowa umowy będzie dla nich wiążąca, oraz w jaki sposób i dokąd mają przesyłać sobie powiadomienia.

- **a. Klauzule arbitrażowe** regulują tryb powoływania arbitrów oraz rozstrzygają o miejscu i procedurze arbitrażowej.
- All disputes arising under this Agreement which the parties are unable to resolve shall be submitted to the Court of Arbitration for final and binding arbitration.
- I w języku polskim, Strony dołożą wszelkich starań, by jakiekolwiek spory wynikające z niniejszej Umowy bądź związane z jej interpretacją były rozstrzygane polubownie.
- W razie niemożności osiągnięcia porozumienia na drodze polubownej, spory będą rozstrzygane przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej.
- Prawem właściwym dla niniejszej Umowy jest prawo polskie.
- Jeżeli umowa podpisywana jest w kilku wersjach językowych, to od stron zależy, czy i które z nich będą dla nich wiążące.

b. Wykonanie umowy wymagać może wymiany korespondencji między stronami. Z tego powodu strony zamieszczają w umowach swoje adresy. I przykładowy zapis w języku angielskim,

Any notice, request, consent, offer or demand required or permitted to be given under this Agreement shall be in writing and shall either be delivered in person or mailed registered or certified first class mail, postage prepaid, or sent by telex, telecopy or telegram, addressed to the party intended as the recipient as follows: to the Seller at ..., to the Buyer at...

I w polskim:

Wszelkie zawiadomienia przewidziane niniejszą Umową winny być doręczone przez posłańca, przesłane listem poleconym lub przesyłką kurierską lub drogą lotniczą z uiszczoną opłatą pocztową, pod adres strony podany poniżej.

IV. PODPISY STRON

Wieńczą treść umowy i świadczą o jej akceptacji przez obie Strony. Poprzedza je zwykle stwierdzenie w rodzaju: In witness whereof, the parties hereto have caused this instrument to be executed the day and year first above written

Signed by...

For and on behalf of ...

Upoważnieni przedstawiciele stron potwierdzają powyższe uzgodnienia własnoręcznymi podpisami. Niniejsza Umowa została zawarta przez właściwie umocowanych przedstawicieli stron

V. KOMPLETNOŚĆ

Niektóre umowy, a nawet ich większa część, nie jest niekompletna bez załączników, które stanowią integralną część umowy.

Musisz wiedzieć, że nie każda umowa zawiera wszystkie wskazane tu części. Wiele dokumentów zawiera o wiele więcej różnego rodzaju klauzul. Wydzieliliśmy poszczególne części naszej umowy, wskazując pewien szablon uznany powszechnie za właściwy.

PODSUMOWANIE

Do tej pory umowa wydawała Ci się terminem przypisanym do sfery prawniczej. W rzeczywistości jednak, zawieranie umów dotyczy każdego. W tej chwili chyba nie masz już co do tego wątpliwości prawda? Mamy z nimi do czynienia zarówno w momencie samodzielnego kupna chleba w sklepie, jak również przy akceptacji regulaminów w serwisach społecznościowych. Podczas kolejnych wykładów dowiesz się jak skonstruowane są poszczególne umowy handlowe.